

Próza a drama ve světové tvorbě

1.pol. 20.století

- **1914 – 1918**

- **1917**

- **1929 – 1933**

- **1936 – 1939**

- **1939 – 1945**

- Tematická a žánrová pestrost

- Do popředí se dostává existencionální problematika, mizí tabu, experimenty s jazykem, formou

- Ze směrů stále **naturalismus, symbolismus, existencialismus, unanimismus** (literárně-estetický směr prosazující kolektivní soudržnost lidí)

2. základní proudy:

Realistický proud

a) téma 1. světové války

Ztracená generace + další

b) autoři jednotlivých národů

Experimentální tvorba – Kafka, Joyce, Proust,
Woolfová, Musil

Obraz 1. světové války v literatuře

Ztracená generace - Ernest Hemingway , William Faulkner, Francis Scott Fitzgerald, John Steinbeck, John Doss Passos

Erich Maria Remarque (blízko ke Ztracené generaci)

další autoři věnující se tematice 1.sv. války

Romain Rolland, Henry Barbusse

M. Šolochov

Ernest Hemingway

(1899 - 1961)

americký spisovatel – prozaik, žurnalista, esejista

považován za čelního představitele tzv. **ztracené generace** - (termín zpopularizoval v díle **Fiesta**) – skupina amerických spisovatelů narozených kolem roku 1900, zažili první světovou válku na vlastní kůži, vyjadřují pocity vojáků po návratu z války (problémy se zařazením se do společnosti).

Nositel Nobelovy ceny za literaturu

Aktivně se účastnil 1. sv. války na italské frontě

Po válce se živil hlavně jako zahraniční reportér (Paříž, Španělsko, Kuba)

Spáchal sebevraždu

Dílo E. Hemingwaye

ovlivněno válkou, zálibou v nebezpečí (býčí zápasy) a v lovu.

styl psaní je úsečný, zbavený všeho nadbytečného, díla nemají žádné citové zabarvení, často píše pouze dialog bez dalších komentářů.

Většina jeho děl byla inspirována osobními zážitky.

Postavy jeho děl jsou často muži, kteří vedou nebezpečný způsob života (vojáci, rybáři, lovci, toreadoři).

Fiesta

Sbohem, armádo!

Komu zvoní hrana

**Stařec a moře (novela, za niž byla udělena Nobelova
cena za literaturu)**

stařec a moře - audio kniha (1.48)

**Ve svém díle poukazuje na hrůzy války, v níž trpí
nevinní lidé bojující za cizí zájmy. Válku odsuzuje
jako zbytečné krveprolití.**

Další autoři "ztracené generace"

William Faulkner (1897 – 1962)

- prozaik a básník, nositel Nobelovy ceny za literaturu za rok 1954. Je považován za zakladatele americké jižanské literatury 20. století.

Divoké palmy

John Steinbeck (1902 – 1968)

- spisovatel, nositel Pulitzerovy ceny za román **Hrozny hněvu** (1939) a Nobelovy ceny (1962)

O myších a lidech - film (doporučuji)

Erich Maria Remarque

1898 - 1970

životopis nastudovat Z
DE

Na západní frontě klid

Cesta zpátky

Tři kamarádi

Miluj bližního svého

Jiskra života

Vítězný oblouk

Čas žít, čas umírat

Noc v Lisabonu

Romain Rolland

(1866 - 1944)

Francouz – levicově orientovaný, historik, hudebník

Petr a Lucie – lyrická protiválečná novela popisující milostný příběh dvou milenců v Paříži za 1. světové války

Jan Kryštof – románová epopéj o slavném německém hudebníkovi

Dobry člověk ještě žije - historický román, který se odehrává za vlády Ludvíka XIII. v autorově rodném Burgundsku

Životopisy Michelangela, Gándhího, Beethovena, Tolstého

Henri Barbusse

(1873 - 1935)

francouzský prozaik, levicově orientovaný novinář a politik

Studoval literaturu a filosofii v Paříži.

Do literatury vstoupil několika sbírkami veršů. Jako publicista se zaměřoval na literární kritiku (upoutal ho zejména Emile Zola).

Zásadní předěl v jeho životě byl rok 1914, kdy jako dobrovolník narukoval do první světové války. Původně totiž věřil, že je třeba bojovat za mír a válku obdivoval. Brzy však vystrízlivěl a napsal svůj protiválečný román **Oheň**

Tvorba H. Barbusse

Oheň – 1916, podtitul Deník bojového družstva

Děj tvořen samostatnými kapitolami, které líčí hrůzy války - bitvy, bombardování, pocity raněných, myšlení a chování vojáků atd.

Dílem poukazuje na nesmyslnost války, válečného hrdinství, nacionalismu atd.

Protiválečný postoj posílil jeho levicovou orientaci. Obdivoval komunisty (od roku 1923 byl člen Komunistické strany Francie), byl nadšený z VŘSR, často cestoval do SSSR

roce 1919 **Clarté** (podle stejnojmenného románu, v překladu znamená jasno), která sdružovala levicově orientované spisovatele a intelektuály a vydávala stejnojmenné (R. Rolland, A. France, S. Zweig, G. B. Shaw, H. Mann. např. S. K. Neumann, J. Hora, I. Olbracht, A. Sova, F. Šrámek)

Michail Šolochov

(1905 - 1984)

Rus, počátky jeho tvorby ovlivněny expresionismem a naturalismem. Častým námětem mu bylo rodné **kozácké prostředí okolo Donu** nejprve z doby ruské občanské války a později z doby 1. a 2. sv. války.

Tichý Don – 4-dílná epopěj, jedno z nejvýznamnějších děl sovětské literatury tohoto období, popisuje prostředí donských Kozáků v období 1.sv. války a VŘSR

Osud člověka - poválečný román, v němž popisuje následky války na životy obyčejných lidí

Rozrušená země, Azurová step, Donské povídky

Francie

(M. Proust, A. D Saint-Exupery, A. France, A. Gidé, L. F. Céline)

Marcel Proust (1871 – 1922)

Prozaik, překladatel, společně J. Joycem považován za zakladatele moderního románu (tvorba komplikovaná – děj je ztlačen v pozadí, převládá líčení nálad, pocitů, úvah, prolínání časových rovin atd.)

Styl pro náročnějšího čtenáře

Hledání ztraceného času – 7. dílný psychologický román odehrávající se ve Francii na přelomu 19. a 20. století do 1. sv. války – popisuje francouzskou společnost a její mravy, nemá klasickou kompozici – volný sled obrazů

Antoine de Saint-Exupery

(1900 - 1944)

spisovatel, letec, často považován za filozofa a humanistu

Pocházel ze šlechtických kruhů – hrabě

O otce v dětství přišel, s matkou velice dobrý vztah

První literární pokusy již v dětství

Vystudoval architekturu (původně plánoval námořní akademii)

1921 vojna – letectví – získal diplom civilního a vojenského pilota

Vášnivým letcem – rozchází se kvůli tomu i s rodinou

Létáním se živil, vedle toho vydával knihy – stal se oblíbeným a uznávaným členem literárních kruhů

Aktivně se účastnil 2.sv.války – mnohokrát zraněn – přesto i když nemusel, bojoval ve válce dál

1944 se z letu již nevrátil – pravděpodobně sestřelen německou stíhačkou nad Středozemním mořem

Dílo F. De Saint-Exuperyho

Malý princ – 1943, alegorický pohádkový příběh pilota, který havaroval s letadlem na Sahaře. Setkává se zde s malým princem z neznámé planety. Jedná se o vyprávění o cestě za moudrostí a poznáním. Z filozofické hlediska v díle řešeny v díle řešeny otázky morálky, dobra a zla, zodpovědnosti, smyslu života atd.

Další romány s leteckou tematikou:

Letec, Pošta na jih, Noční let, Země lidí

Citadela: nedokončená filozofická esej

Anatole France

(1844 - 1924)

Básník, prozaik, dramatik, literární kritik

Nositel Nobelovy ceny za literaturu

Často označován za posledního velkého spisovatele 19. století a prvního velkého spisovatele 20. století

Tematicky zaměřen na filozofické romány s historie i současnosti

Ovlivněn impresionismem, později příznivcem anarchistů a socialistů (odmítal naturalismus a symbolismus)

Tvorba A. France

romány:

Historie našich dnů

Bohové žízni

Ostrov tučňáků

eseje o významných osobnostech např. Stendhal, Rabelais atd.

André Gide

(1869-1951)

Prozaik, dramatik, esejista, nositel Nobelovy ceny za literaturu

Společnost šokoval svými otevřenými reportážemi o Sovětském svazu, ve kterých líčí praktiky Stalinovského režimu - **Návrat ze Sovětského svazu** (na dílo reagoval S.K. Neumann dílem **Antigide**)

Penězokazi – román psaný formou "nový román", popisuje pařížské prostředí měšťanských vrstev před 1. sv. válkou

Louis Ferdinand Celine

(1894 - 1961)

Původním povoláním lékař, prozaik

Aktivně se účastnil 1.sv.války, po r. 1945 musel pro spolupráci s fašisty opustit Francii, později dostal amnestii, umírá ve Francii

Cesta do hlubin noci - autobiografický román